

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря

Кафедра фінансів

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри фінансів
_____ Георгій РОГОВ
« ____ » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: Оцінка та оптимізація капіталу підприємства

Виконав студент **4441** групи
_____ Сімонова Т.О.
(підпис) (П.І.Б.)

Керівник роботи
К.е.н., професор
(посада, науковий ступень, вчене звання)

_____ Карась П.М.
(підпис) (П.І.Б.)

Миколаїв -2024 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова
Факультет економіки моря

Кафедра фінансів

Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування

Освітня програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

доцент, к.е.н. ПащенкоО.В.

(підпис)

« » 2024 p.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

Студенту Сімоновій Тетяні Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи Оцінка та структура капіталу підприємства

Керівник роботи к.е.н., професор Карась П.М.

Затверджені наказом ректора № 250-уч від “18” березня 2024 р.

2. Термін подачі роботи.

3. Вихідні дані до роботи нормативно-законодавча база, фінансова звітність підприємства, статут підприємства, науково-методична література, монографії, періодичні видання, інтернет ресурси

4. Перелік питань, що належать до розробки (найменування розділів)

Теоретико-методичні основи оцінки і оптимізації структури капіталу підприємства. Дослідження капіталу підприємства. Шляхи оптимізації капіталу підприємства. Охорона праці.

5. Перелік презентаційних матеріалів. Підходи до трактування поняття «капітал». Принципи формування капіталу підприємства. Функції капіталу підприємства. Динаміка складу власного капіталу підприємства. Шляхи підвищення ефективності капіталу підприємства.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
IV	Мозговий А.М.		

7. Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Но мер	Назва етапів роботи	Терміни виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення керівника роботи та узгодження теми	05.02.-09.02.24	
2	Складання змісту та узгодження з керівником	12.02.-23.02.24	
3	Вивчення літературних джерел	12.02.-23.02.24	
4	Збір та систематизація інформації за темою роботи	26.02.-10.03.24	
5	Розробка теоретичного розділу	11.03.-25.03.24	
6	Розробка аналітичного розділу	01.04.-30.04.24	
7	Розробка проектного розділу	08.04.-26.05.24	
8	Розробка спеціального розділу	01.04.-26.05.24	
9	Розробка вступу, висновків, списку джерел	28.05.-04.06.24	
10	Розробка презентації та доповіді	06.06.-09.06.24	

Студент

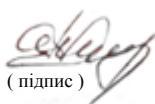

(підпис)

Сімонова Т.О.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Карась П.М.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	6
1.1. Поняття та економічна сутність капіталу підприємства	6
1.2. Джерела формування капіталу підприємства	11
1.3. Методичні основи оцінки капіталу підприємства	16
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	19
2.1. Характеристика підприємства	19
2.2. Аналіз структури і динаміки капіталу підприємства	23
2.3. Оцінка використання капіталу підприємства	27
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА	32
3.1. Заходи щодо вдосконалення структури капіталу підприємства	32
3.2. Формування стратегії управління капіталом підприємства щодо його оптимізації	37
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	47
ВИСНОВКИ	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	57
ДОДАТКИ	59

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Капітал, це ресурси підприємства, які формуються за рахунок різних джерел і утворюють різні структури. Все залежить від того, яку мету має компанія. Насправді така, що в даний момент часу, спираючись на стан економіки, кожне підприємство намагається вижити в цих умовах. Однією з варіантів є ефективне управління структурою капіталу, і навіть джерелами його формування. Функціонування та розвитку компанії неможливо уявити без капіталу. Від того, як було оцінено та обрано джерела фінансування, якою склалася структура капіталу, залежать результати як поточної діяльності, так і діяльності в довгостроковій перспективі.

Проте низка питань досі залишається не з'ясованою. Таких як регулювання наукової діяльності та її вплив на відтворення основного капіталу, регулювання ділової активності, соціально-економічні наслідки регулювання відтворення основного капіталу, а також низку інших наукових теоретичних та практичних проблем, що залишаються не з'ясованими й досі.

Актуальність роботи. Дослідження змін, що відбувалися у сфері науки і техніки та повною мірою відображених у процесі відтворення капіталу, дозволяє розкрити глибинні механізми, що лежать в основі економічного розвитку як попередніх періодів, так і сучасності.

Це має значення як для сучасних економічно високорозвинених, так і для країн, що розвиваються. Поза всяким сумнівом, дослідження методів та інструментів регулювання відтворення капіталу є джерелом знань у тому, як

можна здійснено ефективне управління найважливішими економічними процесами.

Мета кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних положень і розробці практичних рекомендацій з удосконалення оцінки та оптимізації капіталу підприємства.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- проаналізувати поняття та економічна сутність капіталу підприємства;
- дослідити джерела формування капіталу підприємства;
- охарактеризувати методичні основи оцінки капіталу підприємства;
- охарактеризувати діяльність підприємства;
- проаналізувати структуру і динаміку капіталу підприємства ;
- оцінити використання капіталу підприємства;
- розробити заходи щодо вдосконалення структури капіталу підприємства;
- охарактеризувати формування стратегії управління капіталом підприємства щодо його оптимізації.

Об'єктом дослідження є організація та методика оцінки капіталу підприємства.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів оцінки та оптимізації капіталу підприємства.

Методи дослідження. У процесі дослідження були застосовані загальнонаукові та специфічні методи. Методи теоретичного узагальнення та порівняння використані для розкриття сутності поняття «капітал». Аналіз та узагальнення використано для обґрунтування застосування елементів методу основи оцінки капіталу підприємства. За допомогою методів індукції та дедукції сформовано пропозиції з удосконалення структури капіталу підприємства.

Практичне значення полягає в обґрунтуванні конкретних висновків та пропозицій щодо удосконалення оптимізації структури капіталу.

Структура кваліфікаційної роботи бакалавра. Кваліфікаційна робота

складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Основний зміст кваліфікаційної роботи викладено на 60 сторінках друкованого тексту. Робота містить 7 таблиць, 4 рисунків.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОЦІНКИ ТА ОПТИМІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Поняття та економічна сутність капіталу підприємства

На сьогоднішній день основним завданням економічної науки в Україні є ефективний розвиток підприємницької діяльності. Поняття «капітал» - одне з найбільш багатогранних, що приймає різні види та має цілу низку класифікаційних ознак, понять сучасної економічної теорії.

На сьогоднішній день капітал підприємства відіграє важливу роль у процесі функціонування підприємства, він є основною діяльністю підприємства.

Існує чимало розбіжностей у сучасних працях щодо трактування поняття капітал підприємства.

Капітал відіграє важливу роль в основній системі економічної вартості банків і навіть усієї банківської системи, визначаючи потенціал і швидкість ефективного економічного розвитку банків. Від зростання банківського капіталу значною мірою залежить зміцнення капітальної бази вітчизняних банківських установ та інтеграція банківської системи України в міжнародне співтовариство [2].

Капітал дозволяє розширювати активну операційну діяльність і забезпечує достатній рівень конкурентоспроможності як загального показника стабільності та ефективності кожного підприємства, а особливо банківської системи. З огляду на це питання ефективного формування, використання та поповнення банківського капіталу нині набуває особливого значення [14,с.59]

Ефективність роботи підприємства, стабільні темпи роботи та конкурентоспроможності у сучасних економічних умовах значною мірою визначаються рівнем управління капіталом підприємства. Капітал, досить багатогранне слово, воно застосовується у багатьох галузях науки. Капітал - це

багатство, призначене для власного збільшення, та важливий фактор виробництва. Функціонування капіталу в процесі його виробничого використання характеризують індивідуальним кругообігом коштів. В економічній теорії поняття капітал охоплює всі види інструментів, машини, обладнання, транспортні засоби та інше, що використовується у виробництві товарів, робіт та послуг та доставці їх до кінцевого споживача. У сучасних умовах під капіталом підприємства деякі автори мають на увазі кошти, внесені його власниками і складаються зі статутного, додаткового капіталів, резервів на непередбачені витрати та нерозподіленого прибутку [4].

В табл. 1.1. наведемо трактування поняття капіталу підприємства різними науковими вченими.

Таблиця 1.1

Підходи до трактування поняття «капітал» [7, с.368]

Автор	Зміст поняття
З.С.Пестовська	Даний автор розуміє поняття капіталу як сукупність грошових коштів, що знаходяться у повному розпорядженні та використовуються ним задля здійснення операцій.
Л.Примостка	Автор трактує поняття як власні кошти акціонерів, що внесли на свій ризик задля отримання максимального прибутку.
Г.Вознюк	Тлумачить дане поняття як сукупність коштів, які є у повному розпорядженні і використовуються для здійснення інвестиційних та фінансових операцій.
В.Стельмах	Даний автор вважає, що капітал – це сукупність різноманітних видів грошових капіталів.
О.В.Дзболюк	Під капіталом даний автор вважає що капітал є сукупністю активів, що у випадку банкрутства спрямовується на відшкодування витрат

Таким чином, принципову відмінність між фінансовими ресурсами і капіталом становить те, що фінансові ресурси використовуються на покриття фінансових зобов'язань, і їхня величина завжди більша, ніж величина капіталу, який втягнений у виробничий процес. Стандартна офіційна фінансова звітність відбиває не фінансові ресурси, а саме капітал і зобов'язання підприємства.

Заразом, капітал подеколи прирівнюють до фінансового капіталу. Новітній етап економічного розвитку характеризує фінансовий капітал як вільний капітал у грошовій формі і який за допомогою посередництва фінансового ринку вкладений у різні фінансові інструменти для отримання доходу. Вирішальну роль має сегментація фінансового ринку, яка представлена кредитним ринком, ринком цінних паперів, що забезпечують формування і використання фінансового капіталу. Фінансовий капітал відзначається непорушним зв'язком з ринком ресурсів, ринком товарів та послуг, ринком інноваційних розробок.

Професор В.В. Ковальов виокремлює певні ознаки джерел фінансування. Так, за ознакою строковості, яка передбачає повернення коштів їхньому власнику по закінченню терміну використання, капітал може бути як довгостроковий, так і короткостроковий. За джерелом створення фінансування може здійснюватися на основі використання власного капіталу і позичкового капіталу. Наявність у підприємства внутрішніх резервів забезпечує існування власного капіталу, у той час, коли відсутність цих резервів або потреба у розширенні діяльності підприємства спонукає до залучення коштів ззовні.

На сьогоднішній день основним завданням економічної науки в Україні є ефективний розвиток підприємницької діяльності. Головним фактором, що впливає на результат виконання цього завдання, стає створення сприятливих умов суб'єктам господарювання для здійснення операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Одним з основних напрямків, що надають позитивний вплив на економіку України шляхом розширення сфер функціонування для суб'єктів господарювання, в рамках яких вони можуть здійснювати свою діяльність з максимальним рівнем доходу, прибутку та мінімальними ризиками, є ефективне управління капіталом підприємств. По суті, цей процес має на увазі раціональне використання власних коштів підприємства, вміння залучати достатню кількість позикових коштів, ефективне їх використання для отримання позитивного результату від фінансово-господарської діяльності, а також для економічного зростання та розвитку підприємства.

На етапі поняття капіталу можна розглядати за трьома різними

напрямами: фінансів, бухгалтерського обліку та економіки загалом. З позиції фінансів капітал підприємства нерозривно пов'язаний із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб'єктами господарювання. На нашу думку, капітал – це фінансові ресурси суб'єктів господарювання у матеріальній, нематеріальній та грошовій формах, призначені для отримання доходу від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності. Фінансові ресурси підприємства можуть включати:

1. Власний капітал підприємства:

- статутний або пайовий капітал;
- Додатково вкладений та інший додатковий капітал;
- Резервний капітал;
- нерозподілений прибуток;
- спеціальні фонди та фонди цільового фінансування;
- амортизаційні відрахування;
- Фінансування капіталовкладень;
- Доходи майбутніх періодів;
- резерви майбутніх витрат та платежів.

2. Позиковий капітал:

- Довгострокові кредити банків;
- довгострокові позикові кошти;
- Короткострокові кредити банків;
- короткострокові позикові кошти.

3. Залучений капітал:

– кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, за отриманими авансами, за розрахунками з бюджетом, за розрахунками із позабюджетними фондами, зі страхування, з оплати праці, з учасниками, за внутрішніми розрахунками;

- Інші залучені кошти.

З позиції економіки загалом, як науки, капітал - це засоби виробництва, які у виробничо-господарську діяльність суб'єктів господарювання.

Формування капіталу підприємцем може відбуватися шляхом створення власного капіталу в процесі провадження господарської діяльності, залучення позикового капіталу, наприклад у вигляді кредитів фінансово-кредитних установ, відносин з економічними агентами, наприклад для придбання засобів виробництва, а також найму працівників для провадження виробничої діяльності.

На етапі поняття капіталу може розглядатися за трьома різними напрямками: фінансів, бухгалтерського обліку та економіки загалом. З позиції фінансів капітал підприємства нерозривно пов'язаний із формуванням, розподілом та використанням фінансових ресурсів суб'єктами господарювання. На нашу думку, капітал – це фінансові ресурси суб'єктів господарювання у матеріальній, нематеріальній та грошовій формах, призначені для отримання доходу від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Бухгалтерський облік включає розгляд капіталу з позиції активів, як оборотних, так і необоротних коштів суб'єктів господарювання на основі ідей.

Проведені дослідження свідчать, що сутність капіталу підприємства добре проявляється у його особливостях, оскільки, перш за все, капітал суб'єктів господарювання виконує функції акумулювання, розподілу та використання фінансових ресурсів. По-друге, він являє собою засоби виробництва підприємства, без яких використання інших факторів виробництва було б малоефективним. По-третє, капітал підприємства виступає як джерела задоволення потреб суб'єктів господарювання як і короткостроковому, і у довгостроковому періоді, у зв'язку з чим є однією з показників ефективності роботи підприємства. По-четверте, величина капіталу впливає ринкову вартість підприємства, залежить від розміру величини власного капіталу і визначальну величину джерел позикових коштів.

Очевидно, що без капіталу неможливо ні створення підприємства, ні здійснення ним фінансово-господарської діяльності. Відповідно, головне завдання, яке стоїть перед будь-яким суб'єктом господарювання, у вигляді отримання доходів, прибутку від своєї діяльності не буде досягнуто.

Важливим для обґрунтування визначення поняття є його узагальнення за такими критеріями, як фінансові ресурси, сукупність грошових ресурсів підприємства, власність суб'єктів господарювання, авансований у господарську діяльність капітал за структурою: власний, позичений і залучений; загальна вартість засобів формування активів за структурою: матеріальною, нематеріальною; характеризується структурними компонентами: боргу, нерозподіленого прибутку, акції; активне і виробниче багатство структура якого визначена засобами виробництва, тощо. Вагомий потенціал у визначенні даної категорії є розгляд її на основі структурного розподілу складових елементів.

1.2. Джерела формування капіталу підприємства

Однією з найважливіших проблем, що стоять перед підприємством, незалежно від його форми власності, є проблема формування фінансового капіталу підприємства. Тому для забезпечення ефективної діяльності підприємства, необхідно детально проаналізувати способи та джерела формування фінансового капіталу з метою пошуку способів вдосконалення та оптимізації його структури. Структура капіталу, яка використовується підприємством, визначає багато аспектів не тільки фінансової, але й операційної та інвестиційної його діяльності, справляє активний вплив на кінцеві результати цієї діяльності.

Вона впливає на коефіцієнт рентабельності активів і власного капіталу, визначає систему коефіцієнтів фінансової стійкості і платоспроможності, формує співвідношення доходності і ризику у процесі розвитку підприємства. З урахуванням цієї мети процес формування капіталу підприємства базується на основі таких принципів (рис. 1.1).

Рис.1.1. Принципи формування капіталу підприємства [4,с.5]

Умови формування високих кінцевих результатів діяльності підприємства значною мірою залежать від структури капіталу, що використовується. Цьому сприяє розробка економічно обґрунтованих бізнес-планів і нормативів, ресурсна збалансованість бізнес-плану, раціональне розміщення та ефективне використання власного і залученого капіталу, оптимальність управлінських рішень, всебічний аналіз і об'єктивна оцінка фінансового стану за даними обліку та звітності, вжиття конкретних заходів для стабілізації фінансово-господарської діяльності.

Фінансову основу підприємства складає власний капітал, проте, ми вважаємо, що ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення позикових коштів. Вони дають змогу суттєво розширити обсяг господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фінансових фондів та підвищити ринкову вартість підприємства. Таким чином, на нашу думку, застосування комбінованих джерел фінансування підвищує результативність діяльності підприємства.

Класифікація капіталу є різноманітною. На рис. 1.2 наведемо

класифікацію капіталу підприємства за різними ознаками.

Таблиця 1.2

Класифікація капіталу

Класифікаційна ознака	Види класифікацій
За приналежністю	• власний; • позиковий
За натурально-речовими формами інвестування	• капітал у грошовій формі; • капітал у матеріальній формі; • капітал у нематеріальній формі
За об'єктом інвестування	• основний; • оборотний
За формою знаходження у процесі кругообігу	• капітал у грошовій формі; • капітал у виробничій формі;
За організаційно-правовими формами діяльності	• акціонерний; • пайовий; • індивідуальний
За характером використання у господарському процесі	• працюючий; • непрацюючий
За характером використання власниками	• споживаний; • накопичуваний
За часовим періодом	• довгостроковий; • короткостроковий;
За країною походження	• національний; • іноземний
За відповідністю правовим нормам функціонування	• легальний • тіньовий

* Складено на підставі [2, с.50]

Проаналізуємо детальніше дану класифікацію.

Залежно від об'єкта інвестування розрізняють основний і оборотний капітал підприємства. Основний капітал - це капітал, інвестований в усі види необоротних активів підприємства (а не тільки в основні засоби, як часто трактується в літературі). Оборотний капітал - капітал, інвестований в усі види оборотних активів.

Акціонерний капітал (капітал у компаніях, створених у формі акціонерних товариств), пайовий капітал (капітал у партнерських компаніях, таких як товариства з обмеженою відповідальністю та командитні товариства) та особистий капітал (капітал в індивідуальних компаніях, таких як сімейні компанії).

Оборотний капітал - це та частина підприємства, яка бере безпосередню участь в отриманні доходу та забезпеченні операційної, інвестиційної та

фінансової діяльності підприємства. Неактивний капітал - це частина капіталу, вкладена в активи, яка не бере безпосередньої участі у здійсненні різних видів господарської діяльності підприємства та у формуванні його доходів.

Довгостроковий капітал складається з власного капіталу та позикового капіталу з терміном корисного використання більше одного року. Сума власного капіталу та довгострокового позикового капіталу називається "безстроковим капіталом". Короткостроковий капітал - це капітал, який підприємство залучає на період до одного року.

Таким чином, капітал складається з широкої класифікації та застосовуються підприємством.

Роль і значення капіталу у функціонуванні банківської системи та економіки країни найбільшою мірою виявляються у функціях, які він виконує. Капітал підприємства виконує кілька ключових функцій, які забезпечують його ефективне функціонування та розвиток. Ось основні функції капіталу підприємства:

1. Інвестиційна функція:

- Фінансування активів: Капітал використовується для придбання основних і оборотних засобів, таких як будівлі, обладнання, сировина тощо.
- Розширення виробництва: Завдяки капіталу підприємство може збільшувати свої виробничі потужності та масштаб діяльності.

2. Операційна функція:

- Забезпечення безперервної діяльності: Капітал покриває поточні витрати, необхідні для ведення бізнесу, такі як заробітна плата, комунальні послуги та інші операційні витрати.
- Фінансова стабільність: Достатній обсяг капіталу дозволяє підприємству зберігати платоспроможність та уникати кризових ситуацій.

3. Стратегічна функція:

- Розвиток та інновації: Капітал сприяє впровадженню нових технологій, досліджень і розробок, що є основою для довгострокового розвитку підприємства.
- Реалізація стратегічних проектів: Використання капіталу для реалізації великих проектів, які можуть значно вплинути на позиції підприємства на ринку.

4. Контрольна функція:

- Оцінка ефективності: Капітал є індикатором фінансової стійкості та ефективності управління підприємством.
- Моніторинг фінансових показників: Аналіз використання капіталу дозволяє виявляти слабкі місця та оптимізувати фінансові процеси.

5. Розподільча функція:

- Виплата дивідендів: Капітал використовується для розподілу прибутку серед акціонерів.
- Погашення боргів: З капіталу виплачуються кредити та інші зобов'язання підприємства.

6. Захисна функція:

- Фінансова безпека: Наявність достатнього капіталу дозволяє підприємству створювати резерви для покриття непередбачених витрат або втрат.
- Захист від ризиків: Капітал допомагає підприємству протистояти фінансовим ризикам і нестабільності на ринку.

7. Соціальна функція:

- Підтримка співробітників: Капітал використовується для створення та підтримки соціальних програм, що підвищують мотивацію та задоволеність працівників.
- Соціальна відповідальність: Інвестування в соціальні проекти та благодійність, що сприяє позитивному іміджу

Таким чином, фінансова функція капіталу описує процес фінансування в різних його формах, а також розподіл фінансових ресурсів і формування новоствореного капіталу. Виробнича функція є основою для політики використання капіталу в бізнес-аналізі та забезпечує контроль за використанням основного та оборотного капіталу. Ця функція є одним із чинників формування нової вартості, якою на національному рівні є ВВП і національний дохід. У процесі свого функціонування капітал підприємства проходить кілька послідовних стадій, що призводять до утворення нової доданої вартості, а також до погашення та відтворення самого капіталу. Цей рух капіталу лежить в основі функції відтворення. Функція нагромадження капіталу пов'язана зі збільшенням обсягу наявного капіталу, що є одним з основних чинників економічного розвитку, а також з використанням капіталу в інвестиційній діяльності підприємств.

Розробка політики, що регулює використання капіталу в інвестиційній діяльності, забезпечується його інвестиційною функцією. Ця функція нерозривно пов'язана з інвестиційним процесом, в ході якого капітал у формі фінансових або реальних інвестицій вступає в господарський оборот і формує нову вартість капіталу підприємства. Вартість всього капіталу, а також окремих його видів оцінюється за допомогою функції вартості. Її застосування дає можливість проаналізувати ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства та визначити його реальну ринкову вартість [8, с.14].

Донедавна формування раціональної структури капіталу було з неповнотою обліку всіх чинників і недостатньо продуманим алгоритмом оптимізації джерел фінансування діяльності господарюючого суб'єкта. Формування раціональної структури капіталу фактично означає забезпечення такого співвідношення позикових та власні кошти, у якому вартість бізнесу максимізується і підвищується рентабельність власного капіталу. При формуванні оптимальної структури капіталу необхідно врахувати галузеві особливості діяльності підприємства, які в свою чергу впливають на структуру

джерел фінансування та капіталу.

Тому, ефективність господарської діяльності суб'єкта господарювання значною мірою залежить від визначення процесу формування капіталу та його оптимальної структури. Забезпечення необхідного обсягу фінансових ресурсів має базуватися на таких принципах: узгодження цільової програми розвитку підприємства; формування ефективної структури управління; забезпечення відповідності обсягу залученого капіталу обсягу сформованих підприємством активів; диференціація різних джерел фінансування з урахуванням ризиків та витрат на їх залучення, управління раціональним використанням капіталу та збереженням вартості підприємства.

1.3. Методичні основи оцінки капіталу підприємства

Управління капіталом є важливим і постійним процесом, який вимагає постійної уваги з боку корпоративного керівництва.

Щоб оцінити ефективність управління капіталом компанії, завжди потрібен загальний огляд ситуації в компанії, а фінансові показники є важливою частиною фінансового аналізу.

Виживання компанії в умовах гострої ринкової конкуренції в першу чергу залежить від ефективності управління її капіталом.

Своєчасна і точна оцінка ефективності використання капіталу дозволяє виявити не тільки ситуацію, але й причини, що заважають успішному розвитку підприємства.

Оцінка ефективності управління капіталом компанії зазвичай базується на вивченні різних фінансових показників, таких як чистий прибуток компанії, рентабельність активів і ринкова вартість.

Тому оцінка ефективності управління капіталом підприємства є процесом вивчення основних показників ефективності діяльності підприємства з метою виявлення резервів подальшого підвищення цієї ефективності.

У системі дослідження ефективності використання капіталу найбільш поширені такі групи:

- показники фінансової стійкості;
- показники ліквідності та платоспроможності підприємств;
- показники рентабельності;
- показники ділової активності.

Одним із основних аспектів, що характеризує ступінь ефективності управління капіталом, є приріст ринкової вартості, який називається ринковою капіталізацією.

У широкому сенсі ринкова капіталізація - це сума поточної ринкової вартості власного та позикового капіталу.

Однак, у будь-якому випадку, це поточна оцінка в поточному ринковому середовищі.

Ринкова капіталізація у строгому значенні охоплює значення терміну ринкова вартість акцій, оскільки власний капітал включає, крім звичайних акцій, привілейовані акції (якщо такі є), ціну випуску та нерозподілений прибуток.

Зауважимо, що при визначенні ринкової вартості компанії важливі не лише абсолютні та відносні показники, а й темпи зростання (або темпи падіння).

Отже, капітал — це загальна сума грошових, матеріальних і нематеріальних коштів, вкладених у формування активів підприємства.

Капітал компанії є найважливішим показником ринкової вартості компанії.

Цю роль в першу чергу виконує власний капітал компанії.

Власний капітал визначається вартістю ваших чистих активів і сумою позикових коштів, які допомагають отримати додатковий прибуток.

Підсумовуючи, вищесказане зводиться до основних предикторів для вимірювання ефективності управління капіталом компанії, склад яких можна виразити таким чином:

- капітал як важливий фактор виробництва;
- капітал як джерело конкурентної переваги (Короткий виклад стратегічних аспектів) ;
- капітал як джерело формування ринкової вартості підприємств.

Слід зазначити, що капітал у процесі ведення бізнесу захищає інтереси держави, менеджерів і працівників і є основним джерелом добробуту менеджерів як на початковому етапі, так і в майбутньому.

Вимірювання ефективності управління капіталом за визначеним підходом дозволяє максимально точно визначити стан, драйвери та напрямок операційного впливу.

Отже, капітал відіграє важливу роль в економічному розвитку підприємств, забезпеченні інвесторів, власників, працівників та забезпеченні інтересів держави, визначає його значення як суб'єкта управління фінансами.

РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Характеристика підприємства

ТОВ «Гровекс» — група компаній мета яких допомагати годувати світ, як фермерам, так і тим хто залучений до агробізнесу.

Основа діяльності ТОВ «Гровекс» це створення екосистеми, яка допомагає різним учасникам аграрного бізнесу годувати світ.

Цінності Growex:

1. Найкращій Сервіс

Усі компанії і продукти мають давати кожному клієнту приємний клієнтський досвід і приємні емоції.

Тому ми завжди удосконалюємо процеси і продукти, заради кращого сервісу для кожного клієнта.

2. Вирішення проблем клієнта

Усі продукти Growex розроблялись с реальних проблем і прохань нашої аудиторії.

3. Головне результат клієнта

Усі рекомендації та поради ми надаємо виключно, якщо це надасть клієнту найбільший результат. Ми не радимо продукти які можуть бути не вигідні клієнту, або їх ефективність є спорною. Результат - найголовніша складова будь якої поради і рекомендації від Growex

4. Відкритість і прозорість

З самого початку існування Growex увесь шлях створення і існування транлював у соцмережі, ми завжди були у максимально прямому діалозі з нашою аудиторією та клієнтами, кожен клієнт може написати зауваження будь-якій компанії.

В таблиці 2.1. наведемо загальну характеристику підприємства.

Таблиця 2.1.

Загальна характеристика підприємства

Назва підприємства	ТОВ «Гровекс»
Адреса підприємства	Україна, 55220, Миколаївська обл., Первомайський р-н, село Болеславчик, вулиця Центральна
ЄДРПОУ	41879134
Директор підприємства	Лукіянчук Богдан Миколайович

Основними документами, на основі якого діє підприємство є:

- статут;
- посадові інструкції працівників;

Ступінь самостійності підприємства – повна самостійність.

Місія підприємства – підприємство здійснює виробничу, торгівельну та іншу господарську діяльність в порядку, передбаченому законом, з метою досягнення економічних та соціальних результатів та одержання прибутку.

Права підприємства:

□ без обмежень здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність не заборонену законом;

□ на недоторканість його ділової репутації, таємницю кореспонденції, на інформацію та інші особисті немайнові права;

□ самостійно встановлювати форми, систему і розміри оплати праці та інші види доходів осіб, які працюють на засадах найму;

- купувати повністю або частково майно та набувати майнових прав;
- самостійно організовувати господарську діяльність, обирати постачальників, встановлювати ціни і тарифи, вільно розпоряджатися прибутком;
- укладати з громадянами трудові договори про використання їхньої праці (контракти, угоди);
- брати участь у зовнішньоекономічних відносинах, здійснювати валютні операції, користуватися державною системою соціального забезпечення та соціального страхування.
- брати участь у зовнішньоекономічних відносинах, здійснювати валютні операції, користуватися державною системою соціального забезпечення та соціального страхування.

Форма власності підприємства - колективна, організаційно-правова форма господарювання-приватне акціонерне товариство, створене у відповідності з рішенням зборів засновників. Засновниками підприємства є громадяни України.

Підприємство здійснює свою діяльність, керуючись чинним законодавством, установчою угодою між засновниками про заснування підприємства та статутом підприємства. Дочірніх підприємств, представництв, філій та інших відокремлених підрозділів не створювалось.

Метою підприємства є одержання максимального прибутку в процесі виробництва і реалізації продукції, надання послуг.

Місією діяльності Товариства ТОВ «Гровекс» є підвищення ефективності виробництва, прибутковості, рентабельності підприємства та на цій основі більш повне задоволення матеріальних та соціальних потреб акціонерів. Підприємство є юридичною особою, має самостійний баланс, розрахунковий, валютний та інші рахунки в установах банків, самоокупності, володіє відокремленим майном, може від свого імені придбати

майнові особисті немайнові права.

Форма і зміст звіту про фінансовий результат визначаються положенням (стандартом) бухгалтерського обліку "Звіт про фінансовий результат". Він повністю відповідає звіту про фінансові результати, складеному за міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Незважаючи на складну економічну ситуацію, недосконалості податкової системи країни, підприємство зберегло власний виробничий та кадровий потенціал, підтримує партнерські стосунки на взаємовигідних умовах з постачальниками сировини, матеріалів та комплектуючих із різних країн світу.

Рационально побудована система матеріально-технічного забезпечення гарантує безперервне постачання підприємства різними матеріальними ресурсами, що є важливою частиною наукової організації виробництва.

Основою системи управління ТОВ «Гровекс» як і інших організацій різних організаційно-правих форм є організаційна структура.

Організаційна структура управління підприємством спрямована перш за все на встановлення чітких взаємозв'язків між окремими підрозділами підприємства, розподілу між ними прав та обов'язків.

Власники підприємства мають права вирішувати такі питання:

1. Підприємство, яке є юридичною особою, має право від свого імені укладати договори.

2. Нести обов'язки.

3. Бути позивачами та відповідачами у суді, господарському та третейському суді.

Основними складовими організаційної структури управління є ланки управління (відокремлені структурні підрозділи та окремі посади наділені певними повноваженнями), рівні управління (сукупність ланок управління, які не перебувають в підпорядкуванні один одного і знаходяться на одному щаблі ієрархічної драбини) та зв'язки (інформаційні канали, якими відбувається взаємодія між окремими підрозділами та рівнями управління). Організаційна структура управління ТОВ «Агроінвестеконтакт» подана на рис.2.1.

Рис.2.1 Організаційна структура

Керівником підприємства є голова, який одночасно є власником. Він самостійно вирішує питання соціального розвитку, виробничо-господарської та фінансової діяльності господарства.

У підпорядкуванні директора знаходиться заступник голови, головний бухгалтер, головний економіст, головний агроном, головний інженер. У підпорядкуванні голови знаходиться головний економіст. Він здійснює організацію і вдосконалення економічної діяльності підприємства, спрямованої на підвищення продуктивності праці, ефективності і рентабельності виробництва, якості виробленої продукції, зниження її собівартості., забезпечення правильного співвідношення темпів росту продуктивності праці і заробітної плати, досягнення найбільших результатів при найменших затратах матеріальних і трудових ресурсів.

Таким чином. можна зробити висновок, що підприємство ефективно функціонує на ринку.

2.2. Аналіз структури і динаміки капіталу підприємства

Вкладення капіталу повинно бути ефективним. Капітал у процесі свого руху проходить три стадії кругообігу: заготівельну, виробничу і збутову. Чим швидше капітал зробить кругообіг, тим більше підприємство одержить і реалізує продукції при одній і тій же сумі капіталу за визначений період. Затримка руху засобів на будь-якій стадії веде до уповільнення оборотності капіталу, потребує додаткового вкладення коштів і може викликати значне

погіршення фінансового стану підприємства. Таким чином, ефективність використання капіталу характеризується його прибутковістю та оборотністю, оскільки чим швидше капітал обертається, тим більше прибутку він може принести підприємству.

Проаналізуємо динаміку складу власного капіталу підприємства (таблиця 2.2.).

Таблиця 2.2.

Динаміка складу власного капіталу підприємства

Джерело капіталу	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	абсолютне	відносне
Зареєстрований капітал	73144	73144	73144	0	0
Капітал у дооцінках	2445387	2293845	2150844	-294563	-12,05
Додатковий капітал	1198	695	8353	7155	597,25
Вилучений капітал	13580	13580	13580	0	0
Нерозподілений прибуток	167847	188568	1446230	1278383	761,85
Разом	2701156	2569832	3692151	990995	36,68

*Побудовано автором на основі [10]

Таким чином, спостерігається, що протягом аналізованого періоду зареєстрований капітал залишався без змін, капітал у дооцінках зменшився на 294563 тис.грн або 12,05%, додатковий капітал протягом аналізованого періоду зріс на 7155 тис.грн. або 597,25%. В цілому, структура капіталу зросла на 990995 тис.грн або 36,68%.

Відповідно до отриманих результатів можна зробити висновок, що обсяг статутного капіталу за чотири роки залишився незмінним, на відміну від нерозподіленого прибутку, що можна спостерігати на рис. 2.1. Фінансування

діяльності підприємства тільки за рахунок власних коштів не завжди вигідне для нього, особливо в тому разі, коли виробництво має сезонний характер.

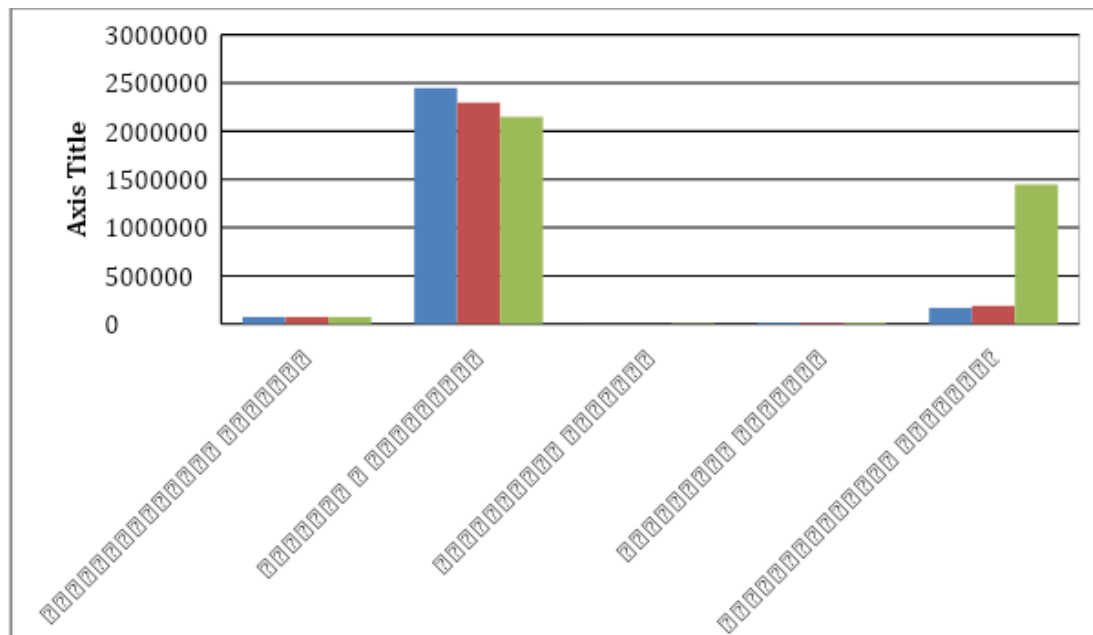

Рис.2.2. Динаміка складу власного капіталу [10]

Разом з тим, необхідно враховувати, що «пропорційно зростанню частки позикового капіталу зростає ризик зниження фінансової стабільності і платоспроможності підприємства, знижується прибутковість сукупних активів за рахунок виплачуваного позикового процента. Необхідність залучення позикових коштів як джерела фінансування підприємства визначається характером кругообігу основних і оборотних коштів.

Капітал підприємства має бути ефективними. У процесі свого руху капітал проходить тристадійний цикл: закупівля, виробництво та реалізація. Чим швидше відбувається кругообіг капіталу, тим більше продукції підприємство може отримати і продати за той самий обсяг капіталу за певний проміжок часу. Якщо рух капіталу на будь-якій стадії сповільнюється, оборотність капіталу сповільнюється, потрібні додаткові інвестиції, а фінансовий стан підприємства може значно погіршитися. Таким чином, ефективність використання капіталу характеризується його прибутковістю та оборотністю. У ході аналізу необхідно вивчити показники оборотності капіталу, визначити, на якій стадії кругообігу сповільнилося або прискорилося

переміщення коштів, і провести порівняльний аналіз їх рівнів, щоб повніше оцінити ефективність роботи і знайти резерви її підвищення.

Таблиця 2.3.

Аналіз ефективності власного капіталу за 2020-2022 року

Показник	2020	2021	2022	Відхилення 2022 до 2020 (+,-)
Оборотність сукупного капіталу у днях	382	444	495	113
Оборотність власного капіталу у днях	360	444	430	70
Оборотність позикового капіталу у днях	21	34	64	43
Коефіцієнт оборотності сукупного капіталу	0,94	0,81	0,73	-0,21
Коефіцієнт оборотності власного капіталу	1,00	0,81	0,84	-0,16
Коефіцієнт оборотності позикового капіталу	16,96	10,73	5,59	-11,37
Коефіцієнт закріплення сукупного капіталу	1,06	1,23	1,37	0,31
Коефіцієнт закріплення власного капіталу	1,00	1,14	1,20	0,2
Коефіцієнт закріплення позикового капіталу	0,06	0,09	0,18	0,12
Коефіцієнт незалежності	0,94	0,92	0,87	-0,07
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,95	0,93	0,87	-0,08
Коефіцієнт фінансування	16,98	12,23	6,68	-10,3

*Побудовано автором на основі [10]

Загальна оборотність капіталу у звітному році зросла на 113 днів порівняно з базовим роком, а оборотність власного та позикового капіталу у 2020-2022 роках зросла на 70 та 43 дні відповідно.

Зростання цих показників оборотності капіталу є позитивним явищем, а оборотність власного капіталу протягом майже півтора року пояснюється особливостями сезонного виробництва та зростанням обсягів продукції підприємства.

Оборотність капіталу залежить від швидкості обороту основного та оборотного капіталу, з одного боку, та від його складових, з іншого.

Чим вища частка повільно обертаючого основного капіталу, тим нижча швидкість обороту і довший період обороту сукупного капіталу.

Загальна оборотність капіталу та оборотність власного капіталу зменшились на 0,12% та 0,16% відповідно, що свідчить про збільшення обороту з кожної гривні капіталу.

Коефіцієнт залучення капіталу або капіталомісткість характеризує суму відповідного капіталу, що припадає на одну гривню обороту: капіталомісткість загального капіталу, власного капіталу та позикового капіталу.

Коефіцієнт незалежності показує частку власного капіталу в загальному обсязі інвестицій в компанію. За досліджуваний період цей показник зменшився на 0,12 і в останні роки його значення наближається до 1. Оптимальним є значення вище 0,5, тому цей показник є досить позитивним. Цей показник характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує фінансовий стан та платоспроможність підприємства як позичальника коштів, протягом 2020-2022 років цей показник зменшився на 0,08 і у звітному періоді становив 0,87. Такі результати свідчать про те, що ТОВ «Гровекс» має високу платоспроможність при отриманні кредитів від банків та інших установ для оптимізації своєї діяльності.

Коефіцієнт фінансування показує частку власних коштів, що припадає на одиницю всіх залучених коштів; у 2022 році цей показник зменшився на 1,03 тобто більш ніж удвічі, порівняно з 2020 роком. Така зміна є наслідком значного зменшення залучених позикових коштів протягом досліджуваного періоду та відповідного збільшення власного капіталу компанії.

2.3. Оцінка використання капіталу підприємства

Структура капіталу ТОВ «Гровекс» складається переважно з власного та позикового капіталу. Власний капітал (ВК) підприємства як юридичної особи, як правило, визначається вартістю майна, що належить організації. Власний капітал складається зі статутного капіталу, додаткового капіталу, резервного капіталу та нерозподіленого прибутку. Позиковий капітал (ПК) - це частина вартості майна сироварні, придбана під зобов'язання повернути постачальникам, банкам або іншим кредиторам гроші або цінності, еквівалентні вартості цього майна. Позиковий капітал включає короткострокові та довгострокові позикові кошти, кредиторську заборгованість, векселі до сплати та кредиторську заборгованість.

Серед основних джерел формування майна підприємства власний капітал є активом підприємства, що залишається після вирахування його зобов'язань.

Слід зазначити, що розмір власного капіталу не відображає поточну вартість прав власників компанії, оскільки є абстрактною вартістю майна, а не теперішньою чи реалізаційною вартістю.

Водночас, власний капітал є одним з найважливіших і найкритичніших показників, оскільки він є основою для започаткування та продовження господарської діяльності будь-якого підприємства і виконує такі функції довгострокове фінансування господарської діяльності - знаходиться в розпорядженні компанії протягом необмеженого періоду часу;

- відповідальність та захист прав кредиторів - власний капітал, відображений у балансі компанії, є мірою відповідальності компанії перед зовнішніми користувачами, а також захисту від втрат капіталу Це також є захистом для кредиторів;

- компенсація понесених збитків - тимчасові збитки повинні покриватися власним капіталом;

- кредитоспроможність - при наданні кредиту компанія має пріоритет за інших рівних умов.

В таблиці 2.4. проаналізуємо структуру капіталу підприємства.

Таблиця 2.4.

Структура капіталу

Джерело капіталу	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	абсолютне	відносне
Власний капітал	2673996	2542672	3665011	991015	37,06
Питома вага у валюті балансу, %	45,41	43,89	60,53	15,12	33,30
Позиковий капітал	2194780	2184446	1403780	-791000	-36,04
Питома вага у валюті балансу, %	37,27	37,71	23,18	-14,09	-37,79
Загальна вартість майна	5889058	5793443	6055196	166138	2,82

Так, з таблиці 2.4 зрозуміло, що у 2022 році власний капітал підприємства зростав на 991015 тис. грн., що становило всього лиш 45,41 % всього капіталу товариства. Відповідно позиковий капітал у 2022 році у структурі становив 37,71 %.

У 2022 році власний капітал ТОВ «Гровекс» становив 37,06 % або 3665011 тис. грн., а позиковий в свою чергу зменшився до 36,04 % або становив 791000 тис. грн. Можна зробити висновок, що позиковий капітал є меншим за власний капітал.

Майно ТОВ «Гровекс» протягом досліджуваного періоду на 70% фінансується за рахунок власних джерел і на 30% за рахунок зовнішніх, тобто можна відмітити, що структура капіталу задовільна. Слід відмітити, що підприємство користується кредитами банків. Позитивним моментом у діяльності ТОВ «Гровекс» є зменшення кредиторської заборгованості протягом досліджуваного періоду.

В таблиці 2.5. представимо складові формування структури позикового капіталу ТОВ «Гровекс» за 2020-2022 роки.

Таблиця 2.5.

Джерела формування позикового капіталу

Джерело капіталу	Роки			Відхилення	
	2020	2021	2022	Абсолютне	Відносне
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	410511	388485	423886	13375	3,26
Довгострокові кредити банків	609731	677838	562519	-47212	-7,74
Усього за розділом II	1020282	1066323	986405	-33877	-3,32
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	394848	868793	228627	-166221	-42,09
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями:	661136	116751	92696	-568440	-85,97
товари, роботи, послуги	709905	794275	475713	-234192	-32,98
розрахунками з бюджетом	102148	131216	189871	87723	-85,88
у тому числі з податку на прибуток	414	258	84378	83964	202,16
розрахунками зі страхування	4980	5316	5020	40	0,80
розрахунками з оплати праці	80097	22719	140898	60801	75,90
одержаними авансами	183041	175676	154295	-287446	-15,71

розрахунками з учасниками	1876	1876	-	-	-
Поточні забезпечення	33497	36950	85257	51760	154,52
Доходи майбутніх періодів	0	0	-	-	-
Інші поточні зобов'язання	23252	30876	30773	7521	32,35
Усього за розділом III	2194780	218448	1403780	-791000	-36,04
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття					
Баланс	5889058	5793443	6055196	166138	2,82

*Побудовано автором на основі додатків А-В

Так, з таблиці 2.5. видно, що довгострокові кредити банків зменшилися протягом аналізованого періоду, короткострокові кредити банків у 2022 році становили 228627 тис. грн., і зменшилися на 166221 тис.грн або 42,09%

Поточна кредиторська заборгованість зменшувалася з року в рік, склавши 568440 тис. грн у 2020 році вони становили 66136 тис.грн , у 2021 році 116751 тис.грн а у 2022 році 92696 тис.грн.

Інші поточні зобов'язання зросли з 23252 тис. грн у 2020 році до 30773 тис. грн у 2022 році. Валюта балансу також зросла: 2020 рік - 5889058 тис. грн, 2021 рік - 5793443 тис. грн, 2022 рік - 6055196 тис. грн.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Заходи щодо вдосконалення структури капіталу підприємства

Роль та значення фінансових ресурсів у сучасних умовах господарювання важко переоцінити. Трансформаційні процеси в економіці позначилися на механізмі забезпечення фінансовими ресурсами промислових підприємств, що призвело до необхідності наукового осмислення й теоретичного обґрунтування процесів та шляхів адаптації даного механізму до сучасних умов господарювання.

В сучасних умовах становлення української економіки розвиток вітчизняних підприємств набув особливої життєвості. Це пов'язано з тим, що існує значна конкуренція з боку як українських, так і іноземних компаній, а споживчий попит на пропоновані на ринку товари та послуги постійно зростає. З іншого боку, підприємства також є споживачами різноманітних ресурсів.

Тому, щоб знайти своє місце на ринку та бути успішним, бізнес повинен враховувати багато факторів, які впливають на його діяльність, планувати та передбачати свої кроки.

Капітал підприємства є провідним показником його майбутньої спроможності розвитку, оскільки капітал сам по собі надзвичайно важливим і необхідним елементом забезпечення фінансової незалежності, прибуткової діяльності таким чином, підвищується фінансова стійкість підприємства.

Основним напрямком поліпшення використання капіталу є забезпечення максимального обсягу використання в господарській діяльності власних джерел фінансових ресурсів: чистого прибутку та амортизаційних відрахувань. Збільшення чистого прибутку в свою чергу можуть забезпечити шляхом підвищення збільшення оборотності та підвищення рентабельності власного

капіталу. Збільшити обсяги фінансування за рахунок амортизаційних відрахувань можна за рахунок застосування прискореної амортизації основних засобів. Залучення капіталу за рахунок зовнішніх джерел повинен проводитися з урахуванням вартості залученого капіталу. Підприємство повинно відслідковувати середньозважену вартість капіталу і не допускати значного його росту.

Важливою частиною механізму управління капіталом на підприємстві є системи і методи його аналізу. Аналіз управління власним капіталом являє собою процес дослідження ефективності використання та формування капіталу на підприємстві з метою виявлення резервів поліпшення його використання і забезпечення ефективного розвитку підприємства.

Основне внутрішнє джерело збільшення власного капіталу підприємства можна зарахувати як чистий прибуток.

Формується капітал підприємства як з допомогою власних (внутрішніх), і з допомогою позикових (зовнішніх) джерел. До його складу входять статутний капітал, накопичений капітал (резервний та доданий капітали, фонд накопичення, нерозподілений прибуток) та інші надходження (цільове фінансування, благодійні пожертвування).

Механізм формування капіталу обтяжений різними труднощами законодавчого та економічного характеру, до яких належать: витратоємність випуску банками власних цінних паперів; проблема втрати контролю за банком при залученні нових власників; наявність процедурних труднощів щодо оплати внесків до статутного капіталу; проблеми, проведення якісної дивідендної політики тощо.

Отже, виходячи з проведеного аналізу можна дійти висновку у тому, що кошти (капітал) комерційних банків забезпечують фінансову стійкість і платоспроможність підприємства.

Чим більший капітал підприємства, тим більше можливостей покрити збитки, а отже, менший ризик втрати платоспроможності. Капітал служить хіба що «останнім кордоном оборони» від банкрутства. Крім того, значний власний

капітал забезпечує стабільну репутацію підприємства, впевненість у ньому власників, вкладників, партнерів, тобто підтримує довіру до підприємства. Це одна з важливих особливостей для іміджу підприємства.

Проте, в умовах зростання конкуренції серед банків та небанківських фінансових посередників, орієнтації України на входження у європейський економічний простір, ефективність діяльності вітчизняних банків потребує подальшого підвищення; подальше нарощення мультиплікатора капіталу, що являє собою зростання прибутковості за рахунок збільшення ризиків, які приймають на себе банки, як нам убачається, є неприпустимим через наближення адекватності банківського капіталу до критично низького рівня, що загрожує платоспроможності та фінансовій стабільності банків, знижуючи економічну ефективність банків; актуальними напрямками підвищення ефективності діяльності банків України мають стати: зниження витратності діяльності, пошук нових джерел отримання доходів через розширення напрямками взаємодії банків з учасниками економічного відтворення; оптимізація структури активів у контексті зниження в них частки недоходних та проблемних активів.

Отже, узагальнимо шляхи підвищення ефективності капіталу підприємства (рис.3.1)

Рис. 3.1. Шляхи підвищення ефективності капіталу підприємства

При своєчасній розробці та впровадженні заходів, спрямованих на вдосконалення фінансового стану у довгостроковому періоді можуть збільшити свій майновий потенціал, відновити платоспроможність та дохідність.

Підкреслимо, що одним із найважливіших джерелами зростання власного капіталу є прибуток.

Основна перевага використання прибутку як джерела збільшення капіталу полягає в тому, що він є найдешевшим і не вимагає витрат загрози інтересам акціонерів підприємства. В останні роки діяльність підприємства є збитковою, що зумовлено переважно аналізовані фактори.

Ще один потенційний напрямок збільшення власного капіталу банківської системи. На сучасному етапі відбувається залучення додаткового власного капіталу до банків на основі додаткової емісії акцій або вкладів власників або

засновників банків.

Можна запропонувати такі принципи оптимізації структури капіталу ТОВ «Гровекс» :

Розрахувати перспективи розвитку господарської діяльності підприємства.

Процес формування розміру та структури капіталу наражається на завдання забезпечення його господарської діяльності не лише на початковому етапі, а й у процесі продовження та розширення цієї діяльності в майбутньому.

- Загальні потреби в капіталі виникають із короткострокових і довгострокових потреб в активах.
- Забезпечити оптимальну структуру капіталу з точки зору ефективного функціонування.
- Структура капіталу являє собою співвідношення позикового та власного капіталу, що використовується для корпоративної діяльності.
- Наявність та використання позикового капіталу дає можливість підвищити фінансовий потенціал розвитку підприємства та підвищити фінансову рентабельність його діяльності, але більшою мірою пов'язане з фінансовими ризиками.
- Забезпечити мінімізацію витрат на формування капіталу з різних джерел.
- Така мінімізація здійснюється в рамках контролю вартості капіталу.
- Вартість капіталу розуміється як ціна, яку компанія платить з різних джерел за свою привабливість.
- Забезпечити найбільш ефективне використання капіталу в господарській діяльності підприємств.

Реалізація цього принципу забезпечується максимізацією рентабельності власного капіталу на рівні фінансового ризику, який може прийняти компанія.

Структура джерел фінансування характеризується вагою власного капіталу та позикового капіталу в загальній сумі.

При формуванні структури капіталу багато підприємств зазвичай

визначають співвідношення власного капіталу до позикового.

Підприємства які працюють переважно на власному капіталі, мають мінімальний ризик, але їх прибутковість часто низька, оскільки позиковий капітал часто використовується ефективніше.

Отже, слід впроваджувати процес накопичення власного капіталу та раціональне управління їм, бо успішність банківської системи нашої країни залежить від вибраних самими банками методів і способів управління капіталом.

3.2. Формування стратегії управління капіталом підприємства щодо його оптимізації

У сучасних умовах господарювання важлива увага надається оптимізації джерел фінансування діяльності суб'єктів господарювання. Проте слід враховувати, що між майном та джерелами їхньої освіти існує тісний взаємозв'язок, оскільки джерела фінансування у грошовій формі мають бути розміщені у тому ж обсязі у матеріальній формі. У процесі здійснення фінансово-господарської діяльності суб'єкт господарювання формує власний капітал, а згодом здійснює його розподіл відповідно до цілей розвитку. Крім власних джерел фінансування може здійснюватися використання позикових джерел, частка яких коригується підприємством залежно від позиції на ринку та обраної фінансової стратегії.

Політика підприємства щодо формування власного капіталу є частиною загальної фінансової стратегії підприємства, що полягає у забезпеченні необхідного рівня самофінансування його виробничого розвитку. Так було в процесі господарської діяльності власники, керуючись економічною доцільністю, вправі змінювати (збільшувати, зменшувати) обсяг власного капіталу. Основними напрямками підвищення ефективності формування та використання власного капіталу у ТОВ «Гровекс» є:

- 1) мобілізація фінансових ресурсів для реалізації інвестиційних проектів;

- 2) максимальний обсяг використання у господарській діяльності власних джерел фінансових ресурсів: чистого прибутку та амортизаційних відрахувань;
- 3) залучення капіталу з допомогою зовнішніх джерел фінансування з урахуванням вартості залученого капіталу;
- 4) поліпшення ліквідності та платоспроможності підприємства;
- 5) модернізація та у довгостроковій перспективі розширення діючого виробництва;
- 6) ефективне управління власним капіталом з метою виявлення резервів покращення його використання та забезпечення ефективного розвитку.

Рівень ефективності господарської діяльності підприємства багато в чому визначається цілеспрямованим формуванням обсягу та структури капіталу, а також здатністю керівників вибрати ефективну стратегію його розвитку.

Стратегія формування оптимальної структури капіталу є системою довгострокових цілей, вкладених у досягнення такого співвідношення використання інвестиційних ресурсів, яке забезпечить ефект від вкладених коштів, зможе найповніше задовольнити потреби власників підприємства міста і максимізувати його ринкову вартість.

Стратегія формування оптимальної структури капіталу є частиною інвестиційної стратегії підприємства.

Актуальність розробки стратегії формування оптимальної структури капіталу визначається низкою умов:

- По-перше, інтенсивність змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища не дозволяє ефективно керувати структурою капіталу. За відсутності розробленої стратегії оптимальної структури капіталу підприємства управлінські рішення, прийняті керівництвом підприємства, можуть призвести до зниження ефективності діяльності організації, оскільки будуть мати різнобічний характер;
- по-друге, розроблена стратегія формування оптимальної структури капіталу дозволяє попередньо оцінити та проаналізувати інвестиційну

діяльність підприємства, підготувати до кардинальних інноваційних змін та можливостей економічного розвитку організації;

- по-третє, значимістю розробки стратегії формування оптимальної структури капіталу є те, що нові виробничо-комерційні можливості, що відкриваються, потребують постановки нових цілей операційної діяльності, реалізація яких вимагає освоєння нових ринків продажів, модернізації обладнання, розширення асортименту продукції.

У таких умовах значне зростання інвестиційної активності має прогнозований характер, який забезпечується розробленою стратегією формування оптимальної структури капіталу.

Розробка стратегії формування оптимальної структури капіталу носить цільовий характер, тобто передбачає постановку та досягнення певних цілей, таких як максимізація інвестиційного прибутку та мінімізація ризиків, шляхом оптимального співвідношення власного та позикового капіталу [5].

Формування стратегічних цілей має відповідати таким вимогам: підпорядкованість головної мети інвестиційного менеджменту, орієнтація на високий економічний, технічний та соціальний результат, реальність, вимірність, однозначність трактування, наукова обґрунтованість, підтримка з боку вищого керівництва.

На виконання основної мети вирішуються такі стратегічні завдання формування оптимальної структури капіталу:

- оптимізація формування та розподілу капіталу підприємства за видами діяльності та напрямками використання;
- Забезпечення умов досягнення максимальної рентабельності капіталу при передбаченому рівні фінансового ризику;
- Забезпечення фінансової рівноваги підприємства в процесі його розвитку.

Процес реалізації стратегії формування оптимальної структури капіталу включає такі етапи:

1. Визначення загального періоду стратегії формування оптимальної структури капіталу. Головною умовою визначення є тривалість періоду, прийнятого на формування загальної стратегії розвитку підприємства.

2. Також однією з важливих умов визначення періоду є передбачуваність розвитку економіки в цілому і кон'юнктура тих сегментів інвестиційного ринку, з якими пов'язані майбутня інвестиційна діяльність підприємства, галузева приналежність підприємства, його розмір і стадія життєвого циклу.

2. Дослідження факторів зовнішнього інвестиційного середовища та кон'юнктури інвестиційного ринку. На цьому етапі вивчаються економіко-правові аспекти інвестиційної діяльності підприємства та їх можливі зміни у майбутньому. Крім того, тут аналізується кон'юнктура інвестиційного ринку, розробляється прогноз кон'юнктури у розрізі окремих сегментів даного ринку, пов'язаних із майбутньою інвестиційною діяльністю підприємства.

3. Оцінку сильних та слабких сторін підприємства. Тут визначається потенціал підприємства, тобто чи зможе воно реалізувати потенційні інвестиційні можливості, а також виявляються внутрішні бар'єри, які знижують результативність інвестиційної діяльності.

4. Формування стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства. Головною метою цього етапу є забезпечення розвитку економічного потенціалу підприємства, а також максимізація його ринкової вартості. Така мета потребує вирішення конкретних завдань та виявлення майбутнього інвестиційного розвитку підприємства. Система поставлених стратегічних цілей має забезпечувати формування достатнього обсягу інвестиційних ресурсів та оптимізацію їх складу; прийнятність рівня інвестиційних ризиків у процесі здійснення майбутньої фінансово-господарської діяльності підприємства.

5. Вибір стратегічних напрямів та форм інвестиційної діяльності, і навіть аналіз запропонованих стратегічних варіантів розвитку підприємства. Цей етап включає пошук альтернативних рішень поставлених стратегічних інвестиційних завдань, оцінку стратегічних цілей з урахуванням зовнішніх можливостей та

небезпек та відбір найбільш значущих із них. Такий пошук альтернатив та вибір стратегії ведеться з різних об'єктів стратегічного управління.

6. Визначення стратегічних напрямів формування власного та позикового капіталу. В процесі цього етапу розробки стратегії формування оптимальної структури капіталу прогнозується загальний обсяг необхідних інвестиційних ресурсів, які забезпечують реалізацію стратегічних напрямів та оптимальну структуру джерел їх формування, фінансову рівновагу підприємства у процесі його функціонування та розвитку.

7. Формування інвестиційної політики з основних аспектів інвестиційної діяльності. На даному етапі об'єднуються цілі та напрямки інвестиційної діяльності, розробляється механізм їх реалізації у розглянутій перспективі.

8. Розробку системи організаційно-економічних заходів щодо забезпечення та реалізації стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємства. У цьому етапі передбачається формування «центрів інвестицій» з урахуванням нових організаційних структур управління інвестиційної діяльністю; запровадження нових принципів інвестиційної культури; створення ефективної системи стратегічного інвестиційного контролінгу

9. Оцінку результативності розробленої стратегії формування оптимальної структури капіталу. Завершальним етапом у стратегії формування оптимальної структури капіталу є оцінка її результативності, яка здійснюється за такими параметрами:

- узгодженість стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємства із загальною стратегією його розвитку. У процесі такої оцінки виявляється ступінь узгодженості цілей, напрямів та етапів реалізації даних стратегій;

- узгодженість стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємства з передбачуваними змінами зовнішнього інвестиційного середовища;

- узгодженість стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємства з його внутрішнім потенціалом;
- Внутрішня збалансованість стратегії формування оптимальної структури капіталу;
- Реалізація стратегії формування оптимальної структури капіталу;
- прийнятність рівня ризиків, що з реалізацією стратегії формування оптимальної структури капіталу;
- Економічна ефективність реалізації стратегії формування оптимальної структури капіталу.
- Зовнішньоекономічна ефективність реалізації стратегії формування оптимальної структури капіталу [3].

За позитивних результатів оцінки розробленої інвестиційної стратегії формування інвестиційних ресурсів, що відповідають обраним критеріям та менталітету інвестиційної поведінки, вона приймається підприємством до реалізації.

В основі розробки стратегії формування оптимальної структури капіталу лежать такі принципи стратегічного управління, які забезпечують розробку та ухвалення відповідних стратегічних інвестиційних рішень:

1. Розгляд підприємства як відкритої соціально-економічної системи. Сутність даного принципу полягає в тому, що при розробці стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємство розглядається як відкрита соціально-економічна система, здатна до самоорганізації, тобто при взаємодії підприємства з факторами зовнішнього інвестиційного середовища йому притаманна властивість набуття відповідної просторової, тимчасової чи функціональної структури без специфічного впливу ззовні. Таким чином забезпечується якісно інший рівень стратегії формування оптимальної структури капіталу.

2. Врахування базових стратегій операційної діяльності підприємства. Стратегія формування оптимальної структури капіталу, як частина інвестиційної стратегії, має бути узгоджена зі стратегічними цілями та

напрямами операційної діяльності підприємства, оскільки стратегія формування оптимальної структури капіталу істотно впливає на формування стратегічного розвитку операційної діяльності підприємства. Це пов'язано з тим, що основні цілі операційної стратегії – забезпечення високих темпів реалізації продукції, робіт, послуг, зростання операційного прибутку та підвищення конкурентної позиції підприємства – пов'язані з тенденціями розвитку відповідного товарного ринку. У разі розбіжності тенденції розвитку товарного та інвестиційного ринку виникає проблема реалізації стратегічних цілей розвитку операційної діяльності підприємства, тоді операційна стратегія підприємства відповідно коригується.

3. Переважна орієнтація підприємницький стиль стратегічного управління формуванням оптимальної структури капіталу підприємства. Інвестиційна поведінка підприємства у стратегічній перспективі характеризується підприємницьким стилем. Основу підприємницького стилю інвестиційної поведінки становить активний пошук ефективних інвестиційних рішень за всіма напрямками та формами інвестиційної діяльності, а також на різних стадіях інвестиційного процесу. У зв'язку з чинниками зовнішнього інвестиційного середовища, що змінюються, підприємницькому стилю інвестиційної поведінки властива постійна трансформація напрямків, форм і методів здійснення інвестиційної діяльності на всьому шляху до досягнення поставлених стратегічних цілей.

4. Забезпечення поєднання перспективного, поточного та оперативного управління формуванням оптимальної структури капіталу. Концепція стратегічного управління передбачає, що розроблена стратегія формування оптимальної структури капіталу підприємства отримує свою подальшу конкретизацію в процесі управління інвестиційною діяльністю шляхом формування інвестиційної програми підприємства. Формування інвестиційної програми є середньостроковим управлінський процес, який здійснюється в рамках стратегічних рішень та поточних інвестиційних можливостей підприємства. Процес поточного управління інвестиційною діяльністю отримує

найбільш детальне завершення в оперативному управлінні реалізацією реальних інвестиційних проєктів та реструктуризацією портфеля фінансових інструментів інвестування. Отже, розробка стратегії формування оптимальної структури капіталу як частини інвестиційної стратегії є лише першим етапом процесу стратегічного управління інвестиційною діяльністю підприємства.

5. Адаптація стратегії формування оптимальної структури капіталу змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Усі майбутні стратегічні зміни в інвестиційній діяльності підприємства є прогнозованою чи оперативною його реакцією на відповідні зміни різних факторів зовнішнього інвестиційного середовища. Підприємство має можливість більшою мірою деталізувати свою стратегію формування оптимальної структури капіталу, централізувати систему стратегічного планування та контролю, формувати більш жорстку стратегічну організаційну структуру управління інвестиційної діяльності за умови, якщо прогнозовані параметри зовнішнього інвестиційного середовища є відносно стабільними. У разі якщо прогнозоване зовнішнє інвестиційне середовище є нестабільним за основними його параметрами, стратегія формування оптимальної структури капіталу підприємства повинна мати більш загальний та гнучкий характер. У процесі забезпечення адаптивності стратегії формування оптимальної структури капіталу змінних параметрів зовнішнього інвестиційного середовища гнучке перерозподіл інвестиційних ресурсів грає значно більшу роль у здійсненні ефективної інвестиційної діяльності, ніж чітке виконання окремих стратегічних напрямів і форм.

6. Забезпечення альтернативності стратегічного інвестиційного вибору. В основі стратегічних інвестиційних рішень має лежати активний пошук альтернативних варіантів напрямів, форм та методів здійснення інвестиційної діяльності, вибір найкращих із них, побудова на цій основі загальної інвестиційної стратегії та формування механізмів ефективної її реалізації.

7. Забезпечення постійного використання результатів технологічного прогресу інвестиційної діяльності; формуючи стратегію оптимальної структури

капіталу, слід пам'ятати, що інвестиційна діяльність є основним механізмом запровадження технологічних нововведень, з багаторазової продуктивністю праці які забезпечують зростання конкурентоспроможності підприємства у цілому.

8. Врахування рівня інвестиційного ризику в процесі прийняття стратегічних інвестиційних рішень. Практично всі основні інвестиційні рішення, які у процесі формування стратегії оптимальної структури капіталу, у тому чи іншою мірою змінюють рівень інвестиційного ризику. Насамперед, це пов'язано з вибором напрямів та форм інвестиційної діяльності, формуванням інвестиційних ресурсів, запровадженням нових організаційних структур управління інвестиційною діяльністю. Особливо сильно рівень інвестиційного ризику зростає у періоди коливань ставки відсотка та зростання інфляції.

9. Орієнтація на високий професіоналізм інвестиційних менеджерів у реалізації стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємства. Реалізацію стратегії формування оптимальної структури капіталу повинні забезпечувати підготовлені фахівці – інвестиційні та фінансові менеджери, які, у свою чергу, повинні знати, враховувати та застосовувати основні засади стратегічного управління.

10. Забезпечення розробленої стратегії формування оптимальної структури капіталу підприємства відповідними організаційними структурами управління інвестиційною діяльністю та принципами інвестиційної культури. Передбачувані стратегічні зміни в галузі організаційної структури та інвестиційної культури мають бути складовою параметрів стратегії формування оптимальної структури капіталу, що забезпечують її реалізованість.

Таким чином, запропоновані рекомендації, спрямовані на реалізацію стратегії формування оптимальної структури капіталу, дозволять забезпечити досягнення довгострокових загальних та інвестиційних цілей майбутнього економічного та соціального розвитку підприємства в цілому та окремих його структурних одиниць; забезпечити максимальне використання його внутрішнього інвестиційного потенціалу та можливість активного

маневрування інвестиційними ресурсами; забезпечити можливість швидкої реалізації нових перспективних інвестиційних можливостей, що виникають у процесі динамічних змін факторів зовнішнього інвестиційного середовища; звести до мінімуму негативні наслідки для діяльності підприємства факторів зовнішнього інвестиційного середовища; відобразити порівняльні переваги підприємства в інвестиційній діяльності у порівнянні з його конкурентами; забезпечити чіткий взаємозв'язок стратегічного, поточного та оперативного управління інвестиційною діяльністю підприємства; забезпечити реалізацію відповідного менталітету інвестиційної поведінки у найважливіших стратегічних інвестиційних рішеннях підприємства.

РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Охорона праці є одним із найважливіших і актуальних питань діяльності ТОВ «Гровекс».

Головною метою охорони праці ТОВ «Гровекс» є створення на кожному робочому місці безпечних умов праці, безпечної експлуатації обладнання, зменшення або повна нейтралізація дії шкідливих і небезпечних виробничих факторів на організм людини і, як наслідок, зниження виробничого травматизму та професійних захворювань.

Основними принципами ТОВ «Гровекс»:

- пріоритет життя і здоров'я працівників відповідно до результатів виробничої діяльності господарства,
- повної відповідальності власника за створення безпечних і нешкідливих умов праці;
- соціального захисту працівників,
- повного відшкодування збитків, у тому числі і моральних, особам, які потерпіли від нещасних випадків на виробництві й професійних захворювань;
- професійна підготовка і підвищення кваліфікації працівників з питань охорони праці; використання світового досвіду організації роботи щодо покращення умов і безпеки праці [17, 21].

Розроблений розділ має за мету проаналізувати існуючий стан охорони праці та розробити пропозиції, які підвищать безпеку праці на АТ ТОВ «Гровекс». На підприємстві створено службу охорони праці згідно Закону України "Про охорону праці". Керівник служби охорони праці підпорядкований директору підприємства.

Процес управління охороною праці ТОВ «Гровекс» передбачає аналіз та оцінку системи прогнозування виробничого ризику й можливих наслідків планування запобіжних заходів; організацію виконання; контроль за

виконанням.

Управління охороною праці - це впровадження, прийняття і реалізація рішень щодо організаційних, технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів, спрямованих на забезпечення безпеки, охорони здоров'я і працездатності людини в процесі праці.

Завданням управління охороною праці є забезпечення безпечних і нешкідливих умов праці працівників служби оперативної діяльності та структурних підрозділів робочих місць, виробничих дільниць, цехів і споруд в цілому.

Навчання та інструктаж працівників з питань охорони праці є складовою частиною системи управління охороною праці. Всі працівники, які працюють і пройшли навчання та інструктаж з питань гігієни та безпеки праці в компанії під час роботи, підпорядковуються правилам надання першої допомоги постраждалим від нещасних випадків, а також правилам розслідування поведінки у випадку, який є нещасним випадком.

З метою виявлення причин виробничого травматизму та професійних захворювань спеціалісти служби разом з керівниками структурних підрозділів та головними спеціалістами проводять постійний аналіз травм.

Для цього використовуються статистичний, топографічний, економічний і монографічний методи, які дозволяють розробити профілактичні заходи із запобігання небезпеки персоналу.

Щорічно в колективному договорі ТОВ «Гровекс» розробляється і затверджується розділ з охорони праці між профспілковою організацією і правлінням. Представниками профспілкової організації та уповноважені ради трудового колективу з охорони праці проводять громадський контроль за дотриманням адміністрацією взятих зобов'язань щодо забезпечення всіх працівників необхідними засобами індивідуального захисту.

Відповідальність за координацію навчання та перевірки знань всередині організації покладається на її керівника, а також у структурних підрозділах з керівниками цих підрозділів. Управління охорони праці контролює ці справи.

На підприємстві ТОВ «Гровекс» використовується Інструкція з охорони праці та журнал реєстрації вступного інструктажу. До роботи допускаються працівники, які ознайомлені з Інструкцією з охорони праці. Під час роботи працівники мають дотримуватися правил з охорони праці, а саме:

- прибрати всі сторонні предмети;
- перевірити справність офісної техніки, штепсельних вилок і штепсельних розеток, наявність і справність заземлення; перевірити справність інвентаря, розмістити його в зручному для роботи місці та порядку;
- оглянути робоче місце достатньо освітлене, підлога на робочому місці справна, суха і чиста.

Організація роботи з охорони праці здійснюється відповідно до Законів України «Про охорону праці», та «Положення про організацію роботи з охорони праці».

На підставі цих нормативних документів ТОВ «Гровекс» створено єдину систему організації роботи в цілому і в структурних підрозділах, яка дозволяє на кожному робочому місці створити безпечні та здорові умови праці, а також підвищити працездатність педагогічних і технічних працівників під час роботи, підняти їх активність із дотримання вимог охорони праці.

На рис.4.1. наведемо інструктаж з питань охорони праці ТОВ «Гровекс» .

Рис.4.1. Види інструктажу з питань охорони праці

На підприємстві ТОВ «Гровекс» управління охороною праці повинно включати такі напрямки:

- навчання працівників безпеки та охорони праці;
- забезпечення безпеки виробничих процесів та обладнання;
- забезпечення безпеки будівель і споруд;
- забезпечення працівників засобами індивідуального захисту;
- нормалізацію санітарно-гігієнічних умов праці;
- впровадження оптимальних ритмів праці та відпочинку працівників;
- організація лікувально-профілактичного обслуговування працівників;
- санітарно-побутове обслуговування працівників;
- професійний відбір працівників.

Перелік документів , що регламентують діяльність охорони праці ТОВ «Гровекс» :

1. Законодавчі та нормативні акти з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

2. Облікова документація з охорони праці:

- журнал реєстрації вступного інструктажу з охорони праці з працівниками;

- журнал реєстрації інструктажів з охорони праці на робочому місці з працівниками;

- журнал реєстрації нещасних випадків ;

- журнал обліку та видачі інструкцій з охорони праці;

- журнал адміністративно-громадського контролю за охороною праці;

- акти розслідування нещасних випадків на виробництві за формою Н-1, Н-5;

3. Наказ про організацію охорони праці та безпеки життєдіяльності на підприємстві.

4. Колективний договір з розділом «Охорона праці».

5. Посадові інструкції з охорони праці.

6. Інструкції з охорони праці на робочих місцях.

Організація роботи з охорони праці ТОВ «Гровекс» включає наступне:

- наявність та функціонування служби охорони праці, в штаті якої працюють кваліфіковані спеціалісти;

- підпорядкованість служби охорони праці першому керівникові на тих самих правах, як і основні виробничо-технічні служби підприємства;

- наявність Положення про службу охорони праці; наказ про затвердження інструкцій з охорони праці за професіями та видами робіт;

- функціонування системи управління охороною праці на підприємстві;

- організація періодичної перевірки знань з питань охорони праці відповідальних осіб;

- проведення попереднього та періодичних медоглядів працівників,

зайнятих на роботах зі шкідливими та небезпечними виробничими факторами;

- інформування працівників про причини аварій та нещасних випадків, наявність відповідних наказів за результатами розслідування;

ТОВ «Гровекс» , що здійснює роботу потрібно:

- розробити інструкції з охорони праці;
- проводити відповідно до вимог законодавства навчання та перевірку знань з питань охорони праці, пожежної безпеки.

Забороняється допускати до роботи працівників, які не пройшли навчання та перевірку знань з питань охорони праці та пожежної безпеки; попередній і періодичний медогляди працівників повинні проводитися в установлені законами терміни; виконувати вимоги законодавства України щодо праці жінок, неповнолітніх; проводити розслідування нещасних випадків та профзахворювань відповідно до встановленого порядку.

Можна зробити висновок, що в ТОВ «Гровекс» охорона праці регламентується згідно Закону України і здійснює ефективно діяльність.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі наведено теоретичні узагальнення та отримано нові вирішення проблем, що виявляються у дослідженні теоретичних та практичних аспектів формування банками власного капіталу. Це дало можливості сформулювати наступні висновки теоретичного, методологічного та практичного характеру, що відображає вирішення основних завдань роботи відповідно до поставленої мети дипломної роботи:

Дослідження економічної сутності капіталу підприємства, їх принципи та класифікація дало змогу обґрунтувати їх головну роль в забезпеченні взаємодії між суб'єктами економіки в сфері грошових відносин.

Теоретично обґрунтоване визначення сутності банківського капіталу істотно впливає на ефективність його формування та використання в реальній банківській діяльності.

Економічна форма капіталу формується на основі виробничих відносин як економічної власності, особливо її якісних сторін.

Розглянувши та проаналізувавши функції власного капіталу підприємства, можна зробити висновок про те, що власний капітал є базовим елементом усіх банківських ресурсів, оскільки формує фінансові можливості створення підприємства та подальшої його діяльності, забезпечує платоспроможність підприємства, гарантує, в разі необхідності, покриття негативних наслідків банківської діяльності, а також сприяє підвищенню довіри клієнтів до підприємства.

Аналізуючи діяльність підприємства ТОВ «Гровекс» можна зробити висновок, що зміна показників діяльності ТОВ «Гровекс» зростала, що дозволяло підвищити прибуток підприємства.

Чистий дохід від реалізації продукції протягом аналізованого періоду активно зростав у 2021 році порівняно з 2020 роком показник зріс на 107,87% у 2022 році на 144,47% відповідно, це позитивна тенденція.

Таким чином, можна стверджувати, що підприємство містить позитивну тенденцію, нарощуючи обсяги продукції, що призводить до отримання максимального прибутку.

Аналізуючи капітал підприємства спостерігається, що підприємство складається з власного капіталу, зареєстрованого капіталу, та інших. Аналізуючи структуру формування капіталу спостерігалось зростання на 990995 тис.грн або 36,68%.

Таким чином, ефективність використання капіталу характеризується його прибутковістю та оборотністю.

Провівши аналіз формування структури капіталу ТОВ «Гровекс» спостерігається, що протягом аналізованого періоду зареєстрований капітал залишався без змін, капітал у дооцінках зменшився на 294563 тис.грн або 12,05%, додатковий капітал протягом аналізованого періоду зріс на 7155 тис.грн. або 597,25%. В цілому, структура капіталу зросла на 990995 тис.грн або 36,68%.

Аналізуючи ефективність власного капіталу за 2020-2022 роки можна зробити висновок, що Загальна оборотність капіталу у звітному році зросла на 113 днів порівняно з базовим роком, а оборотність власного та позикового капіталу у 2020-2022 роках зросла на 70 та 43 дні відповідно.

Зростання цих показників оборотності капіталу є позитивним явищем, а оборотність власного капіталу протягом майже півтора року пояснюється особливостями сезонного виробництва та зростанням обсягів продукції підприємства.

Оборотність капіталу залежить від швидкості обороту основного та оборотного капіталу, з одного боку, та від його складових, з іншого.

Чим вища частка повільно обертаючого основного капіталу, тим нижча швидкість обороту і довший період обороту сукупного капіталу.

Загальна оборотність капіталу та оборотність власного капіталу зменшились на 0,12% та 0,16% відповідно, що свідчить про збільшення обороту з кожної гривні капіталу.

Коефіцієнт залучення капіталу або капіталомісткість характеризує суму відповідного капіталу, що припадає на одну гривню обороту: капіталомісткість загального капіталу, власного капіталу та позикового капіталу.

Коефіцієнт незалежності показує частку власного капіталу в загальному обсязі інвестицій в компанію. За досліджуваний період цей показник зменшився на 0,12 і в останні роки його значення наближається до 1. Оптимальним є значення вище 0,5, тому цей показник є досить позитивним. Цей показник характеризує фінансову незалежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансової стійкості характеризує фінансовий стан та платоспроможність підприємства як позичальника коштів, протягом 2020-2022 років цей показник зменшився на 0,08 і у звітному періоді становив 0,87. Такі результати свідчать про те, що ТОВ «Гровекс» має високу платоспроможність при отриманні кредитів від банків та інших установ для оптимізації своєї діяльності.

Коефіцієнт фінансування показує частку власних коштів, що припадає на одиницю всіх залучених коштів; у 2022 році цей показник зменшився на 1,03 тобто більш ніж удвічі, порівняно з 2020 роком. Така зміна є наслідком значного зменшення залучених позикових коштів протягом досліджуваного періоду та відповідного збільшення власного капіталу компанії.

Аналіз структури капіталу ТОВ «Гровекс» показує, що у 2022 році власний капітал компанії збільшився на 991015 тис. грн, що становило лише 45,41% від загального капіталу компанії. Таким чином, у 2022 році позиковий капітал становитиме 37,71% від загального капіталу компанії.

У 2022 році власний капітал ТОВ «Гровекс» становив 37,06% або 3665011 тис. грн, тоді як позиковий капітал зменшився до 36,04% або 791000 тис. грн. Позиковий капітал є меншим за власний.

Протягом аналізованого періоду структура капіталу ТОВ Гровекс була задовільною: 70% активів фінансувалося за рахунок власних коштів, а 30% - за рахунок зовнішніх джерел.

Таким чином, розробимо пропозиції збільшенню капіталу підприємства:

- зменшення обсягу позикових зобов'язань шляхом проведення переговорів із кредиторами для надання кредитних канікул, відтермінування виплат та зменшення реальної вартості запозичень.
- оптимізація витрат для підвищення рентабельності бізнесу.
- використання наявних механізмів залучення позикового капіталу із використання державних програм пільгового кредитування.
- використання внутрішніх джерел оптимізації структури капіталу шляхом ефективного управління дебіторською заборгованістю та оптимізації поточної кредиторської заборгованості.

Ефективна робота підприємства ТОВ «Гровекс» за окресленими напрямками оптимізації структури капіталу дасть змогу підприємству зберегти конкурентоспроможність та фінансову стійкість в умовах війни, а також закласти фундамент для подальшого розвитку після перемоги у війні, у період післявоєнної відбудови.

У результаті впровадження запропонованих заходів на підприємстві буде збільшено обсяг реалізації виготовленої продукції, зменшено собівартість продукції, що дасть змогу збільшити загальний обсяг отриманого прибутку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрійчук В., Галузинський С. Власний та позичковий капітал підприємств і критерії їх раціонального співвідношення. *Економіка України*. 2018. № 6. С. 26-32.
2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз теорія та практика : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. Закл. К.: Центр учбової літератури, 2019. 328с.
3. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. 8-ме вид., доп. і перероб. Житомир: ПП «Рута». 2018. 912 с.
4. Довгань Л.П. Визначення оптимальної вартості структури капіталу та мінімізація ризиків залучення позикових коштів у акціонерних товариствах . *Актуальні проблеми економіки*. 2018. № 12. С. 26–34
5. Дорошенко А. П., Дорошенко О. О., Гуркаєва К. М. Теоретико-методичні підходи до обґрунтування методів оптимізації структури капіталу підприємств. *Ефективна економіка*. 2017. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5545>
6. Корнілова Т.В. Шляхи удосконалення обліку капіталу. Збірник магістерських науково-практичних статей. Одеський національний економічний університет. Обліково-економічний факультет. 2017. 59-68 с.
7. Крамаренко Г. О. Фінансовий менеджмент [Текст]: підручник Дніпропетровський ун-т економіки та права. К.: ЦНЛ, 2016. 520 с
8. Куц. Л.Л. Капітал підприємства: формування та використання. Опорний конспект лекцій. Тернопіль, ТНЕУ, 2019. 105 с.
9. Олександренко І.В. Управління власним капіталом підприємства. *Економічний форум*. 2016. № 3. С. 211—216
10. Офіційний сайт підприємства ТОВ «Гровекс» . URL: <http://obolon.ua/>

11. Романенко О.Р. Фінанси: Підручник . 4-тевид. –К.: *Центр учбової літератури*, 2019. 312 с.
12. Рубаха М.В., Овчар О.А. Теоретичні аспекти політики управління власним капіталом підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2015. Т. 20. Вип. 3. С. 142—145.
13. Рубаха М.В., Овчар О.А. Теоретичні аспекти політики управління власним капіталом підприємства. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2015. Т. 20. Вип. 3. С. 142—145.
14. Сафарова А. Методика аудиту власного капіталу .*Економічний часопис: Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. 2015. №1. С.59-64.
15. Стригуль Л.С. Особливості формування та обліку власного капіталу на підприємствах різних організаційно правових форм. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2014. №65. С. 12-17.
16. Шубенко Є.С. Власний капітал як об'єкт облікового дослідження в умовах реорганізації господарських товариств. *Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки*. 2016. № 4 (78). С.110-122.

ДОДАТКИ

Додаток А

Баланс підприємства за 2021 рік

Форма № 1 Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 686	4 245
первісна вартість	1001	43 969	44 059
накопичена амортизація	1002	(39 283)	(39 814)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	11 272	63 759
Основні засоби	1010	4 352 291	4 067 871
первісна вартість	1011	12 080 275	12 043 666
знос	1012	(7 727 984)	(7 975 795)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції; які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	18 542	18 747
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	4 386 805	4 154 636
II. Оборотні активи			
Заласи	1100	1 015 849	1 040 911
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	272 112	417 089
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	101 840	52 838
з бюджетом	1135	69 326	72 919
у тому числі з податку на прибуток	1136	4 233	3 350
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	20 095	13 978
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	17 048	29 122
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	5 983	11 950
Усього за розділом II	1195	1 502 253	1 638 807
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 889 058	5 793 443

Капітал та зобов'язання	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	73 144	73 144
Капітал у дооцінках	1405	2 445 387	2 293 845
Додатковий капітал	1410	1 198	695
Емісійний дохід	1411	8 353	8 353
Накопичені курсові різниці	1412	(7 155)	(7 658)
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	167 847	188 568
Випучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Усього за розділом I	1495	2 673 996	2 542 672
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	410 551	388 485
Довгострокові кредити банків	1510	609 731	677 838
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	1 020 282	1 066 323
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	394 848	868 793
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	661 136	116 751
товари, роботи, послуги	1615	709 905	794 275
розрахунками з бюджетом	1620	102 148	131 216
у тому числі з податку на прибуток	1621	414	258
розрахунками зі страхування	1625	4 980	5 316
розрахунками з оплати праці	1630	80 097	22 719
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	183 041	175 676
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 876	1 876
Поточні забезпечення	1660	33 497	36 950
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	23 252	30 876
Усього за розділом III	1695	2 194 780	2 184 448
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	5 889 058	5 793 443

Додаток Б

Звіт про фінансові результати за 2021 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	5 986 592	5 549 706
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(4 877 463)	(4 070 109)
Валовий:			
прибуток	2090	1 109 129	1 479 597
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	128 230	72 812
Адміністративні витрати	2130	(423 695)	(361 150)
Витрати на збут	2150	(790 218)	(728 729)
Інші операційні витрати	2180	(18 439)	(5 311)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
Прибуток	2190	5 007	457 219
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	174	338 280
Інші доходи	2240	32 680	(238 394)
Фінансові витрати	2250	(188 451)	(246 351)
Втрати (доходи) від участі в капіталі	2255	-	(1 618)
Інші витрати	2270	-	15 776
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		324 912
збиток	2295	(150 590)	
Дохід (Витрати) з податку на прибуток	2300	19 769	13 702
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		338 614
збиток	2355	(130 821)	

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	(503)	(718)
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	(503)	(718)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	(503)	(718)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	(131 324)	337 896

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 389 517	2 993 302
Витрати на оплату праці	2505	728 365	705 528
Відрахування на соціальні заходи	2510	154 432	149 141
Амортизація	2515	402 242	399 564
Інші операційні витрати	2520	1 381 481	1 204 645
Разом	2550	6 056 037	5 452 180

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325 127	325 127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325 127	325 127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	(0,4024)	1,0415
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	(0,4024)	1,0415
Дивіденди на одну просту акцію, грн.	2650	-	-

Додаток В

Баланс підприємства за 2022 рік

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	4 245	3 523
первісна вартість	1001	44 059	44 066
накопичена амортизація	1002	(39 814)	(40 543)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	63 759	109 875
Основні засоби	1010	4 067 871	3 814 672
первісна вартість	1011	12 043 666	12 120 790
знос	1012	(7 975 795)	(8 306 118)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
Інші фінансові інвестиції	1035	18 747	18 773
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	14	14
Усього за розділом I	1095	4 154 636	3 946 857
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	1 040 911	1 134 000
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	417 089	580 193
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	52 838	157 790
з бюджетом	1135	72 919	64 943
у тому числі з податку на прибуток	1136	3 350	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	13 978	9 311
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	29 122	152 794
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	11 950	9 308
Усього за розділом II	1195	1 638 807	2 108 339
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	5 793 443	6 055 196

Капітал та зобов'язання	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований капітал	1400	73 144	73 144
Капітал у дооцінках	1405	2 293 845	2 150 864
Додатковий капітал	1410	695	8 353
Емісійний дохід	1411	8 353	8 353
Накопичені курсові різниці	1412	(7 658)	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	188 568	1 446 230
Вилучений капітал	1430	(13 580)	(13 580)
Усього за розділом I	1495	2 542 672	3 665 011
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	388 485	423 886
Довгострокові кредити банків	1510	677 838	562 519
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	1 066 323	986 405
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	868 793	228 627
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	116 751	92 696
товари, роботи, послуги	1615	794 275	475 713
розрахунками з бюджетом	1620	131 216	189 871
у тому числі з податку на прибуток	1621	258	84 378
розрахунками зі страхування	1625	5 316	5 020
розрахунками з оплати праці	1630	22 719	140 898
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	175 676	154 925
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	1 876	-
Поточні забезпечення	1660	36 950	85 257
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	30 876	30 773
Усього за розділом III	1695	2 184 448	1 403 780
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	5 793 443	6 055 196

Додаток Г

Звіт про фінансові результати за 2022 рік

І. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	8 649 174	5 986 592
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(5 751 536)	(4 812 733)
Валовий:			
прибуток	2090	2 897 638	1 173 859
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	19 467	63 500
Адміністративні витрати	2130	(470 629)	(423 695)
Витрати на збут	2150	(684 010)	(790 218)
Інші операційні витрати	2180	(53 606)	(18 439)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
Прибуток	2190	1 708 860	5 007
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	15 956	174
Інші доходи	2240	-	32 680
Фінансові витрати	2250	(128 689)	(188 451)
Втрати (доходи) від участі в капіталі	2255	(10 819)	-
Інші витрати	2270	(150 513)	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1 434 795	
збиток	2295		(150 590)
Дохід (Витрати) з податку на прибуток	2300	(320 114)	19 769
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	1 114 681	
збиток	2355		(130 821)

ІІ. СУКУПНИЙ ДОХІД			
Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	4 436	(503)
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	3 222	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	7 658	(503)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	7 658	(503)
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1 122 339	(131 324)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	3 617 382	3 389 517
Витрати на оплату праці	2505	953 060	728 365
Відрахування на соціальні заходи	2510	182 848	154 432
Амортизація	2515	383 029	402 242
Інші операційні витрати	2520	1 482 506	1 382 934
Разом	2550	6 518 826	6 057 490

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	325 127	325 127
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	325 127	325 127
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	3,4284	(0,4024)
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	3,4284	(0,4024)
Дивіденди на одну просту акцію, грн.	2650	-	-